

**RAPORT Z WYKONANIA
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TURAWA
ZA LATA 2022-2023**

Wójt Gminy Turawa

/-/ Dominik Pikos

Opracowane przez:

Danuta Piwowarczyk

Zastępca Kierownika Referatu

Gospodarki Nieruchomościami, Ochrony Środowiska i Rolnictwa

Turawa, kwiecień 2024 rok

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	3
STAN REALIZACJI DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TURAWA	7
CHARAKTERYSTYKA NAJWAŻNIEJSZYCH ZREALIZOWANYCH PROJEKTÓW DOTYCZĄCYCH OCHRONY ŚRODOWISKA W LATACH 2022 - 2023	48
PODSUMOWANIE.....	50
MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE.....	55

1. WPROWADZENIE

Program Ochrony Środowiska (POŚ) Gminy dla Gminy Turawa określa lokalną politykę środowiskową, ustala cele i zadania środowiskowe w poszczególnych dziedzinach, określa priorytety krótko i długookresowe, przedstawia harmonogram działań oraz źródła pozyskiwania środków na ich realizację.

Pierwotny Program Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa został przyjęty w dniu 27 stycznia 2006 r. Uchwałą Rady Gminy Turawa Nr XXXI/251/2006.

Poszczególne Aktualizacje Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa (POŚ) były opracowane i przyjęte następująco:

1. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa przyjęta *Uchwałą Nr XXXIV/228/10 Rady Gminy Turawa w dniu 12 marca 2010 r.*;
2. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa przyjęta *Uchwałą Nr XXXIV/213/2014 Rady Gminy Turawa w dniu 26 czerwca 2014r.*;
3. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa lata 2018-2021 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025” przyjęty *Uchwałą Nr XXXVII/221/18 Rady Gminy Turawa w dniu 24 sierpnia 2018 r.*

W 2022 r. została przyjęta przez Radę Gminy Turawa kolejna aktualizacja POŚ - „Program ochrony środowiska dla Gminy Turawa na lata 2022 – 2025 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2030”. Program ten został procedowany w dniu 31 sierpnia 2022 r. Uchwałą Rady Gminy Turawa Nr XLIII/309/2022 na podstawie *art. 17 ust. 1 oraz art. 18 ust. 1 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska*, który stanowi, iż organ wykonawczy gminy w celu realizacji polityki ochrony środowiska sporządza gminne programy ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych. Celem przygotowania Programu Ochrony Środowiska jest realizacja założeń dokumentów strategicznych kraju ze szczególnym uwzględnieniem Polityki Ekologicznej Państwa i Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego, a także Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Opolskiego. W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa zostały określone cele i zadania w następującym zakresie: ochrony klimatu i powietrza, gospodarki wodnościekowej, gospodarowania wodami, gospodarki odpadami, ochrony gleb, ochrony przyrody, ochrony przed hałasem, oddziaływania

elektromagnetycznego i edukacji ekologicznej. Program zawiera zadania własne oraz zadania koordynowane, w tym określone przez podmioty wymienione w programie.

Podstawa prawna opracowania niniejszego Raportu - Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. z 2024 r. Dz. U. poz. 54). Organ wykonawczy gminy sporządza co dwa lata raporty, które przedstawia Radzie Gminy. Raporty następnie są przekazywane przez organ wykonawczy gminy odpowiednio do organu wykonawczego powiatu.

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska jest źródłem informacji o stanie środowiska, realizowanych zadaniach związanych z jego ochroną, jak również wskazówką przy tworzeniu kolejnych programów ochrony środowiska.

Okres, jaki obejmuje Raport:

Raport obejmuje okres dwóch lat kalendarzowych, tj. informacje zawarte w niniejszym sprawozdaniu obejmują: **lata 2022 r. i 2023 r.**

Poprzedni Raport obejmował lata 2020-2021 i został przedłożony Radzie Gminy Turawa w 2022 roku.

W związku z tym, że Ustawa Prawo ochrony środowiska nie określa wymagań dotyczących formy i struktury sprawozdania z realizacji gminnego Programu ochrony środowiska, w niniejszym Raporcie dokonano analizy stopnia realizacji najważniejszych i kluczowych zadań własnych gminy wynikających z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa jak również innych działań wpisujących się w cele w/w Programu.

Ponadto w sprawozdaniu zwrócono uwagę na zadania, w wyniku realizacji których osiągnięty został lub będzie osiągnięty największy efekt ekologiczny: ochrona powietrza i gospodarka niskoemisyjna, gospodarka wodno-ściekowa, gospodarka odpadami, ochrona wód oraz edukacja ekologiczna. Ponadto Raport informuje, co udało się zrealizować w zakładanym okresie.

Do opracowania niniejszego sprawozdania wykorzystano m.in. następujące dokumenty:

1. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa na lata 2022-2025 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2030”;
2. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa na lata 2018-2021 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025”;
3. „Aktualizację Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021”, przyjętą Uchwałą Nr XXXIV/213/2014 Rady Gminy Turawa w dniu 26 czerwca 2014r.;
4. „Program Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego”,
5. Raport o stanie Gminy za rok 2022;
6. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Turawa za rok 2022;
7. Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Turawa za rok 2023;
8. Aktualizacja „Programu ochrony powietrza dla województwa opolskiego”, Uchwała Nr LVII/592/2023 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 26 września 2023 r.;
9. Sprawozdanie z realizacji Programu ochrony powietrza dla strefy opolskiej przedłożone do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego za rok 2022;
10. Sprawozdanie z realizacji Programu ochrony powietrza dla strefy opolskiej przedłożone do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego za rok 2023;
11. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2020 z uwzględnieniem lat 2023-2028;
12. Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych Spółki Wodociągi i Kanalizacja Turawa Sp. zo.o. na lata 2021-2025 przyjęty Uchwałą Nr XXVIII/161/2021 Rady Gminy Turawa z dnia 28 stycznia 2021r.;
13. „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Turawa” przyjęty Uchwałą Nr XXX/185/13 z dnia 17 grudnia 2013 r..

Najważniejsze priorytety i cele operacyjne związane z Programem ochrony środowiska:

1. ochrona klimatu i jakości powietrza;
2. gospodarowanie wodami;
3. gospodarka wodno-ściekowa;
4. gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów;
5. działalność edukacyjna;
6. zasoby przyrodnicze.

Główne zadania Programu:

1. przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na lata obowiązywania Programu,
2. rozwiązania inwestycyjne zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska,
3. podniesienie stanu świadomości społecznej w zakresie ekologii, jako działanie mające istotny wpływ na postawę mieszkańców i ich aktywny udział w dbałość o środowisko,
4. poprawa stanu środowiska przyrodniczego obszaru Gminy Turawa, bądź utrzymanie dobrego poziomu, tam gdzie został on osiągnięty w wyniku realizacji założeń poprzednich programów.

Autorzy raportu:

Raport został opracowany przez pracowników Referatu Gospodarki Nieruchomościami, Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu Gminy Turawa przy współpracy Referatu Budownictwa, Referatu Planowania i Finansów, Spółki Wodociągi i Kanalizacja Turawa Sp. zo.o oraz podmiotów wymienionych w Raporcie, od których otrzymano niezbędne dane lub informacje.

2. STAN REALIZACJI DZIAŁAŃ UJĘTYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY TURAWA

Dotychczasowe działania w zakresie realizacji Programu Ochrony Środowiska prowadzone są w następujących kierunkach:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

1.1 Działania w zakresie ochrony powietrza, wdrażania rozwiązań niskoemisyjnych, obniżenia zapotrzebowania na energię cieplną, obniżenie emisji pyłowo-gazowej do powietrza:

- 1) termomodernizacje w budynkach użyteczności publicznej,
- 2) wymiana/modernizacja systemów ogrzewania w budynkach użyteczności publicznej, w tym zmiana stosowanych paliw,
- 3) wspieranie osób fizycznych w pozyskiwaniu aktualnie dostępnych dotacji w zakresie wymian źródeł ciepła,
- 4) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii OZE.

1.2. Wykaz najważniejszych zadań wykonanych w w/w zakresie przez Gminę Turawa w latach 2022-2023:

➤ Modernizacja energetyczna budynku gminnego w m. Bierdzany

W 2023 roku Gmina Turawa realizowała zadanie pn.: „*Modernizacja budynku gminnego w m. Bierdzany*”, tj. budynku publicznego przedszkola w ramach pozyskanego dofinansowania:

- z **Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (RIFL)** dla gmin z przeznaczeniem na inwestycje realizowane w miejscowościach, w których funkcjonowały zlikwidowane państwowe przedsiębiorstwa gospodarki rolnej. Dofinansowanie na realizację inwestycji z ww. Funduszu – **400 000,00 zł**,

- z **Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska Gospodarki Wodnej w Opolu:**

- ✓ **dotacja w kwocie 63 900,00** - na modernizację kotłowni oraz zakup i montaż paneli fotowoltaicznych,
- ✓ **pożyczka w kwocie 200 000,00** – na prace związane z inwestycją.

Wartość zadania – **828 449,99 zł**.

W ramach inwestycji zrealizowano termomodernizację budynku publicznego, w tym wykonano: ocieplenie, wymianę dachu i okien, zamontowano panele fotowoltaiczne oraz zmodernizowano kotłownię i zamontowano nowe źródło ciepła.

Celem inwestycji jest poprawa efektywności energetycznej budynku przedszkola, obniżenie kosztów eksploatacyjnych oraz redukcja emisji szkodliwych substancji do środowiska.

➤ **Modernizacja energetyczna budynku użyteczności publicznej w Turawie przy ul. Opolskiej 39c**

W 2023 roku Gmina Turawa realizowała zadanie pn.: „**Modernizacja energetyczna budynku użyteczności publicznej w Turawie przy ul. Opolskiej 39c**” w ramach pozyskanego dofinansowania z Poddziałania 3.2.2 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych Aglomeracji Opolskiej RPO WO 2014-2020.

Wartość inwestycji – **6 952 863,82 zł**, z podziałem na następujące źródła finansowania:

- **dofinansowanie w kwocie 1 197 591,81 zł** – Regionalny Program Operacyjny Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 w ramach: Osi priorytetowej III – Gospodarka Niskoemisyjna, Poddziałania 3.2.2. – Efektywność energetyczna w budynkach publicznych Aglomeracji Opolskiej,
- **grant 206 985,60 zł** - „Dostępny samorząd – granty”, Działanie 2.18 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014 – 2020, Zgodnie z umową nr DS6/0536 o powierzenie grantu w ramach projektu „Dostępny samorząd grant”,
- dotacja **104 800,00** - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska Gospodarki Wodnej w Opolu,
- pożyczka **1 000 000,00** - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska Gospodarki Wodnej w Opolu.

Prace związane z przeprowadzeniem modernizacji energetycznej w/w budynku obejmowały między innymi: termomodernizację przegród zewnętrznych, modernizację systemu c.w.u, wymianę oświetlenia na energooszczędne LED, wymianę części okien i drzwi zewnętrznych, modernizację systemu ogrzewania, montaż pomp ciepła oraz paneli fotowoltaicznych.

Celem inwestycji jest poprawa efektywności energetycznej budynku Urzędu Gminy Turawa, obniżenie kosztów eksploatacyjnych oraz redukcja emisji szkodliwych substancji do środowiska.

➤ **„Inwestycje polegające na wymianie kotłów w indywidualnych budynkach osób fizycznych”**

Projekt „Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne w gminie Turawa”

W 2022 r. Gmina Turawa kontynuowała projekt pn.: „Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne w gminie Turawa” w ramach pozyskanego dofinansowania z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020.

W dniu 28 czerwca 2022 r. została przyjęta *Uchwała Nr XLII/302/2022 Rady Gminy Turawa w sprawie zmiany uchwały nr XXXIII/216/2021 Rady Gminy Turawa z dnia 19 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu udzielania i rozliczania dotacji na likwidację i wymianę źródeł ogrzewania ze środków budżetu Gminy Turawa z udziałem środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020, działanie 5.5 Ochrona powietrza w ramach projektu pn.: "Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne w Gminie Turawa"*.

Przyjęcie w/w uchwały umożliwiło ogłoszenie przez Gminę Turawa uzupełniającego naboru deklaracji o udzielenie dotacji.

W 2022 r. w wyniku podpisanych umów z mieszkańcami zrealizowanych zostało 49 inwestycji, w wyniku których zostały zlikwidowane stare piece tzw. „kopciuchy”. Wysokoemisyjne kotły zostały zastąpione na nowoczesne kotły na pellet, przyłączenia do sieci gazowej, pompy ciepła oraz pompy ciepła z instalacją fotowoltaiczną. W sumie przekazano mieszkańcom dofinansowanie w kwocie:

- 408 075,92 zł, w tym:
 - ✓ 310 075,92 zł dofinansowanie z Europejskich Funduszy Rozwoju Regionalnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 w ramach projektu pn. „Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne w Gminie Turawa”,
 - ✓ 98 000,00 zł dofinansowania z budżetu Gminy Turawa.

Uzyskany efekt ekologiczny na zakończenie projektu pn.: „Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne w Gminie Turawa”.

Tabela nr 1. Efekt ekologiczny projektu pn.: „Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne w Gminie Turawa”

Efekt ekologiczny				
Rodzaj zanieczyszczenia (zgodnie z listą rozwijalną)	Jednostka (zgodnie z listą rozwijalną)	Wartość emisji przed realizacją przedsięwzięcia	Wartość emisji po realizacji przedsięwzięcia	Zredukowana wartość niskiej emisji
PM10	Mg/rok	4198221,40	115619,27	4,08
Dwutlenek węgla	Mg CO2/rok	829580,25	277084,56	552,50
PM2,5	Mg/rok	3668921,61	77140,35	3,59
benzoalfapiren	Mg/rok	1525,70291	89,40560	0,00144

➤ **Projekt LIFE pn.: „Wdrożenie systemu zarządzania jakością powietrza w samorządach województwa opolskiego”**

Gmina jest partnerem programu LIFE, który został zainicjowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego. W projekcie uczestniczą 42 gminy z terenu województwa opolskiego. Koordynatorem projektu jest Marszałek Województwa Opolskiego.

Działania:

- zatrudnienie Gminnego Koordynatora ds. Ochrony Powietrza;
- uczestnictwo w spotkaniach koordynacyjnych dla Gminnych Koordynatorów;
- uczestnictwo Gminnego Koordynatora w trzydniowym kursie przygotowawczym do studiów podyplomowych;
- udzielanie konsultacji i porad mieszkańcom Gminy Turawa w zakresie wymian źródła centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej oraz modernizacji energetycznej budynku;
- stała współpraca z Zespołem ds. Realizacji Projektu LIFE;
- przygotowywanie raportów, zestawień, comiesięcznych sprawozdań z rozliczania projektu dla Zespołu ds. Realizacji Projektu LIFE Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego;
- przeprowadzenie spotkań informacyjno- edukacyjnych na temat ochrony powietrza we wszystkich sołectwach Gminy Turawa;

- w lipcu 2022 roku ukończenie przez Gminnego Koordynatora studiów podyplomowych „Poszerzenie kompetencji koordynatorów Programu Ochrony Powietrza”.

➤ **„CZYSTE POWIETRZE”- program priorytetowy WFOŚiGW**

Gminny Punkt konsultacyjno-informacyjny Programu „Czyste Powietrze”

W latach 2022-2023 roku Gmina Turawa kontynuowała współpracę z WFOŚiGW w Opolu w Programie priorytetowym „Czyste Powietrze”. W ramach współpracy Gmina Turawa podejmuje działania informacyjno-doradcze, w tym udzielanie konsultacji zainteresowanym mieszkańcom oraz pomoc przy obsłudze Portalu Beneficjenta WFOŚiGW w Opolu i przy złożeniu wniosku o dotację w ramach „Czystego Powietrza”.

Z prowadzonych przez Urząd Gminy Turawa rejestrów dot. udzielonych konsultacji wynika, że mieszkańcy Gminy Turawa bardzo chętnie przystępują do działań zmierzających do poprawy jakości powietrza w ramach ww. Programu.

Poniżej zestawienie najważniejszych działań prowadzonych w ramach Punktu konsultacyjno-informacyjnego Programu „Czyste Powietrze” w latach 2022-2023.

Tabela nr 2. Najważniejsze działania w ramach Punktu „CZYSTE POWIETRZE” w 2022 r.

2022		
Działania	udzielono 518 konsultacji mieszkańcom Gminy Turawa, w tym - w punkcie: 265, - telefoniczne: 253;	
	złożono 43 wnioski o dofinansowanie oraz 36 wniosków o płatność (za pośrednictwem punktu)	
	przeprowadzono 33 wizyty u mieszkańców, w trakcie których udzielono informacji o Programie, przekazano broszury informacyjne oraz dokonano kontroli obecnego źródła ciepła, a także przekazano informacje na temat obowiązujących przepisów dotyczących ochrony powietrza	
	4 spotkania informacyjne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Węgry przy ul. Opolskiej 11a (25.02.2022r.) ➤ Zawada przy ul. Oleskiej 29a (27.04.2022r.) ➤ Ligota Turawska przy ul. Kadłubskiej 1a (09.11.2022r.) ➤ Zawada przy ul. Oleskiej 29a (23.11.2022r.)
	Bieżące konsultacje udzielane mieszkańcom dot. Programu „Czyste Powietrze”, pomoc w wypełnianiu wniosków o dotację oraz wniosków o płatność, bieżące przekazywanie wniosków do WFOŚiGW w Opolu	

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa za lata 2022-2023

	Działania edukacyjno-informacyjne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kampania informacyjna poprzez ulotki, broszury i torby „Czyste Powietrze” wydawane mieszkańcom korzystającym z punktu, wydawane Softysom poszczególnych wsi ➤ akcja edukacyjna w klasach I-III szkół w Gminie Turawa mająca na celu promocję Programu „Czyste Powietrze” oraz działań na rzecz ochrony powietrza w gminie, ➤ kalendarze na 2023 rok, w których wykorzystane zostały prace plastyczne placówek szkół podstawowych wykonane w ramach ww. akcji edukacyjnej, ➤ wydanie 4 artykułów w kwartalniku „Fala” pt. „Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Programu „Czyste Powietrze””
	Wnioskowana kwota dotacji z WFOŚiGW w Opolu na podstawie złożonych wniosków mieszkańców Gminy Turawa za pośrednictwem punktu konsultacyjnoinformacyjnego „Czyste Powietrze” w 2022 roku	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 851 720,66 zł

Tabela nr 3. Najważniejsze działania w ramach Punktu „CZYTE POWIETRZE” w 2023 r.

2023	
Działania	udzielono 352 konsultacji mieszkańcom Gminy Turawa, w tym - w punkcie: 198, - telefoniczne: 154;
	złożono 48 wnioski o dofinansowanie za pośrednictwem punktu
2 spotkania informacyjne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kotórz Mały (12.06.2023r.) ➤ Turawa (25.06.2023r.)
	Bieżące konsultacje udzielane mieszkańcom dot. Programu „Czyste Powietrze”, pomoc w wypełnianiu wniosków o dotację oraz wniosków o płatność, bieżące przekazywanie wniosków do WFOŚiGW w Opolu
Działania edukacyjno-informacyjne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kampania informacyjna poprzez broszury „Czyste Powietrze”, EKOgadżety oraz gadżety edukacyjno-informacyjne (teczki, notesy, długopisy ze znakowaniem) z treściami dot. Programu „Czyste Powietrze” wydawane mieszkańcom zainteresowanym Programem, ➤ zakupiony został monitor reklamowy wraz oprogramowaniem na potrzeby aktualizacji danych dot. Programu Priorytetowego „Czyste Powietrze” oraz w celu wyświetlania przesyłanych przez WFOŚiGW w Opolu kwartalnych informacji, ➤ publikacja artykułów nt. Programu „Czyste Powietrze” w kwartalniku „Fala”, ➤ wizyty u mieszkańców, w trakcie których udzielono informacji o Programie, przekazano broszury informacyjne oraz dokonano kontroli obecnego źródła ciepła i potrzeby jego wymiany, stanu budynku pod kątem termomodernizacji.

W 2022 r. zgodnie z rankingiem gmin w programie „Czyste Powietrze” Gmina Turawa zajęła 39 miejsce na 100 najaktywniejszych gmin w województwie opolskim.

Z pozyskanych danych z WFOŚiGW w Opolu wynika, iż od początku uruchomienia

punktu konsultacyjnego 452-óch mieszkańców Gminy Turawa skorzystało z Programu „CZyste Powietrze”.

Tabela nr 4. Realizacja Programu „CZyste Powietrze”

GMINA TURAWA	Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie	Liczba zawartych umów o dofinansowanie	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć	Sumaryczna kwota wypłaconych dotacji [zł]
	452	389	270	5 611 238,58

Źródło: WFOŚiGW w Opolu, stan na dzień: 31.03.2024 r.

Powiatowy Program dofinansowania wymiany źródeł ogrzewania w latach 2022-2023 – uzyskane dofinansowanie przez mieszkańców Gminy Turawa z w/w Programu

Gmina Turawa udziela również mieszkańcom informacji o dostępnym przez Powiat Opolski programie dotacji na wymianę węglowych kotłów c.o. na kotły ekologiczne, których użytkowanie ma na celu poprawę jakości powietrza atmosferycznego. Z informacji otrzymanej ze Starostwa Powiatowego w Opolu wynika, że z dostępnego przez Powiat Opolski skorzystało:

- w 2023 r. - dwóch właścicieli nieruchomości z miejscowości Zawada, którzy zamienili istniejący system ogrzewania (oparty na węglu) na ekologiczne tj. zainstalowali kotły na gaz. Łączna kwota dofinansowania udzielonego przez Starostwo Powiatowe w Opolu w 2023 r.: 6 000,00 zł.

CENTRALNA BAZA EMISYJNOŚCI BUDYNKÓW (CEEB)

Do 30 czerwca 2022 r. każdy mieszkaniec zobligowany był złożyć deklarację do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB). Proces przyjmowania i wprowadzenia deklaracji do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) jest zadaniem gminy.

Ewidencja ma na celu zebranie wszystkich danych dotyczących źródeł ciepła i spalania paliw w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych na terenie Polski.

Wiedza o tym, z jakich źródeł ogrzewania korzystają mieszkańcy, ułatwi likwidację głównego źródła zanieczyszczeń - starych, niskoemisyjnych pieców, czyli tzw. kopciuchów.

Do ww. ewidencji w Gminie Turawa zostało zgłoszonych 3 557 deklaracji typu A, czyli

budynków i lokali mieszkalnych oraz 629 deklaracji typu B dla budynków i lokali niemieszkalnych.

Dodatkowo z końcem 2023 r. zakończono prace nad budową systemu przez Główny Urząd Nadzoru Budowlanego. Wraz z wdrożeniem docelowej wersji systemu została wprowadzona do CEEB inwentaryzacja budynku. Polega ona na zebraniu danych dotyczących parametrów technicznych budynku i źródeł ogrzewania. Inwentaryzacja parametrów technicznych budynku jest całkowicie dobrowolna, oznacza to, że decyzja o jej realizacji należy do właściciela bądź zarządcy.

Uchwała Antysmogowa

W okresie 2022-2023 obowiązywała Uchwała Antysmogowa, przyjęta przez Sejmik Województwa Opolskiego *Uchwałą Nr XXXVI/368/2021 w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa opolskiego ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw*. Jej zasady obowiązują od 1 stycznia 2022 r.

Podstawowe założenia Uchwały antysmogowej:

➤ zakaz spalania torfu

Katalog paliw zakazanych do stosowania w domowych urządzeniach grzewczych został rozszerzony o torf i produkty produkowane z jego wykorzystaniem. Dodatkowo rozszerzono zakaz dotyczący spalania paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem mułów lub flotokoncentratów węglowych o mieszanki i produkty produkowane z ich wykorzystaniem.

➤ ograniczenia dla urządzeń grzewczych

Wprowadzone uchwałą ograniczenia dotyczą kotłów, których eksploatacja rozpoczęła się przed 1 stycznia 2020 roku (po tej dacie w Polsce dopuszczona jest wyłącznie sprzedaż i instalacja kotłów na paliwa stałe spełniające wymogi emisyjności cząstek stałych (pyłu) wg dyrektywy ekoprojektu).

- Od 1 stycznia 2030 r. uchwała zakłada zakaz używania „kopciuchów”, tj. urządzeń grzewczych niespełniających wymagań w zakresie sprawności cieplnej i emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3, 4 lub 5 według normy PN-EN 303-5:2012.

- Od 1 stycznia 2032 r. użytkowane mogą być wyłącznie instalacje spełniających wymagania w zakresie sprawności cieplnej i emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 5 lub ekoprojektu.

Miejscowe ogrzewacze pomieszczeń na paliwo stałe (tj. kominki rekreacyjne) od 1 stycznia 2036 r. muszą spełniać warunki emisyjności dla pyłu określone w dyrektywie ekoprojektu. Celem dostosowania urządzeń do wymagań, dopuszcza się ich wyposażenie w urządzenie zapewniające redukcję emisji pyłu lub muszą one osiągać sprawność cieplną na poziomie co najmniej 80%.

1.3. Działania w zakresie modernizacji układu komunikacyjnego realizowane jako zadania własne gminy:

1. systematyczna rozbudowa i modernizacja dróg gminnych;
2. systematyczna dbałość o stan techniczny dróg gminnych;
3. tworzenie i promocja ścieżek rowerowych.

Wpływ na wielkość emisji z transportu powierzchniowego mają stan jezdni, konstrukcja i stan techniczny pojazdów, rodzaj spalanego paliwa, płynność ruchu.

Inwestycje dot. dróg gminnych, które były realizowane przez Gminę Turawa w latach 2022-2023 i mają wpływ na zanieczyszczenia z komunikacji samochodowej przedstawiają poniższe zadania:

- **Budowa infrastruktury pieszo- rowerowej w powiecie opolskim etap II oraz budowa centrum przesiadkowego w Gminie Lewin Brzeski (Gmina Turawa jest partnerem projektu)**
 - budowa ścieżki rowerowej na odc. Zawada CH Turawa Park - Turawa (Jezioro Turawskie) wzdłuż DP 1705 O od ronda w m. Zawada, Kotórz Mały i Turawa wraz z budową kładki pieszo - rowerowej nad rzeką Mała – Panew,
 - budowa ścieżki pieszo-rowerowej na odcinku Zawada od ul. Orzechowej do skrzyżowania ul. Wodociągowej z ul. Oleską – drogą krajową nr 45;
 - przebudowa mostu na przepust wraz z budową ścieżki pieszo-rowerowej w ciągu drogi powiatowej nr 1705 O w m. Turawa – etap 1,

Koszt realizacji całego projektu budowy ścieżek rowerowych na terenie Gminy Turawa sięga 20 mln zł, przyznane gminie dofinansowanie na realizację inwestycji z RPO WO 2014- 2020 wynosi: 14 519 722,93 zł.

- **Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Bierdzany**
 - dofinansowanie inwestycji z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, dofinansowanie – 840 800,00 zł, wartość 1 367 342,73 zł;
- **Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych w obrębie Węgry, ul. Młyńska (etap I),**
 - dofinansowanie inwestycji w kwocie 92 000,00 zł z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego, wartość 236 745,42 zł;
- **Przebudowa drogi dojazdowa do gruntów rolnych w miejscowości Węgry, ul. Młyńska (etap II)**
 - dofinansowanie w kwocie 105 600,00 zł ze środków budżetu Województwa Opolskiego budowy i przebudowy dróg dojazdowych do gruntów rolnych (Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych), wartość – 306 301,34 zł;
- **Przebudowa ul. Głównej w Ligocie Turawskiej**
 - dofinansowanie inwestycji z Europejskiego Funduszu na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, pozyskana kwota dofinansowania 772 509,00 zł, wartość - 973 397,52 zł. Podpisanie umowy nastąpiło w 2023 r., realizacja w 2024 r.

Źródło danych: Urząd Gminy Turawa – Referat Budownictwa, Raport o stanie Gminy Turawa za rok 2022, Sprawozdania z realizacji zadań za I i II półrocze 2023 r.

1.4. Pozostałe działania:

1. monitoring gospodarstw domowych w zakresie zorganizowanego przekazywania odpadów komunalnych (kompleksowy system gospodarki odpadami komunalnymi) oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów,
2. uwzględnianie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez odpowiednie przygotowywanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony przed zanieczyszczeniem,

3. uwzględnianie ograniczenia emisji pyłów na etapie wydawania i opiniowania – decyzje środowiskowe.

1.5. Państwowy Monitoring Środowiska

Zgodnie z art. 88 ust. 1 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska *oceny jakości powietrza* i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Państwowy Monitoring Środowiska (PMS) realizowany jest przez **Głównego Inspektora Ochrony Środowiska**. Zgodnie z art. 89 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska Główny Inspektor Ochrony Środowiska w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref. Wyniki oceny oraz klasyfikację stref Główny Inspektor Ochrony Środowiska niezwłocznie przekazuje zarządowi województwa. Dla stref, w których występują przekroczenia poziomu dopuszczalnego zarząd województwa, w terminie 12 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref opracowuje projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji.

Na stronie internetowej GIOŚ (https://www.gios.gov.pl/projekt_droga/baza-wiedzy) utworzono specjalny **portal**, który stanowi kompleksowe źródło informacji z zakresu monitoringu jakości powietrza w Polsce. Na portalu publikowane są m.in. mapy prezentujące informacje o aktualnym stanie jakości powietrza na podstawie jednogodzinnych wyników pomiarów pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, ozonu, benzenu i tlenku węgla, prognozy zanieczyszczeń powietrza w Polsce, archiwalne dane pomiarowe przygotowane do pobrania i samodzielnego wyszukiwania poprzez funkcjonalności banku danych pomiarowych, moduł map, a także raporty zawierające wyniki rocznych ocen jakości powietrza, opracowania i komunikaty o stanie jakości powietrza. Na podstronach Regionalnych Wydziałów Monitoringu Środowiska w module Informacje Regionalne, udostępniane są również komunikaty o ryzyku wystąpienia i wystąpieniu przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych zanieczyszczeń.

Bank danych pomiarowych znajduje się na stronie internetowej Inspekcji Ochrony Środowiska: <http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/archives>.

Oceny jakości *powietrza* dokonuje się w strefach. Obszar strefy opolskiej obejmuje teren województwa opolskiego z wyłączeniem stolicy województwa (miasta Opola) stanowiącego strefę miasto Opole. Administracyjnie strefa opolska podzielona jest na 11 powiatów i 71 gmin.

Dla województwa opolskiego aktualne wyniki pomiarów ze stacji zlokalizowanych na terenie województwa są publikowane na bieżąco na stronie internetowej: <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/8#>.

Ze względu na stwierdzone przekroczenia standardów jakości powietrza dla województwa opolskiego został przygotowany „Program ochrony powietrza”. W lata 2022-2023 obowiązywał „Program ochrony powietrza dla województwa opolskiego”, przyjęty Uchwałą Nr XX/193/2020 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 28 lipca 2020 r.

W ramach ww. dokumentu Gmina Turawa składa do Marszałka Województwa Opolskiego oraz Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska coroczne sprawozdania, obejmujące informacje o działaniach podejmowanych przez gminę w ramach ww. programu. W związku z ww. *Programem* na bieżąco są również publikowane na stronie www.turawa.pl w zakładce: *Ochrona Środowiska/Powietrze* (<https://turawa.pl/4142/2629/powietrze.html>) otrzymywane z Centrum Zarządzania Kryzysowego w Opolu Komunikaty i powiadomienia dot. przekroczeń zanieczyszczeń powietrza, obejmujące w szczególności obszar Gminy Turawa oraz powiatu opolskiego i Miasta Opole.

W/w Komunikaty przesyłane są również do placówek oświatowych oraz placówek medycznych Gminy Turawa.

2. Gospodarka wodno-ściekowa

2.1. Działania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy Turawa realizuje Spółka Wodociągi i Kanalizacja Turawa Sp.z o. o. z siedzibą w Turawie ul. Opolska 43, 46-045 Turawa.

Spółka Wodociągi i Kanalizacja Turawa Sp. z o.o. została powołana przez Gminę Turawa w celu efektywnego wykonywania zadań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy ze szczególnym uwzględnieniem obszaru obrzeży Jezior Turawskich oraz

miejsowości wcześniej nieskanalizowanych. Przedsiębiorstwo Wodociągi i Kanalizacja Turawa Sp.z o. o. jest operatorem sieci wodno-kanalizacyjnej i eksploatatorem gminnej oczyszczalni ścieków w Kotorzu Małym.

Spółka WiK Turawa Sp. zo.o. prowadzi działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Działalność inwestycyjna i eksploatacyjna przedsiębiorstwa WiK Turawa Sp. z o. o określona jest w *Wieloletnim Planie Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń Kanalizacyjnych Gminy Turawa* (Uchwała Nr XXVIII/161/2021 Rady Gminy Turawa z dnia 28 stycznia 2021r., Plan na lata 2021-2025).

Zgodnie z danymi przekazanymi przez WiK Turawa Sp. z o. o i WiK Opole Sp. z o.o. na terenie Gminy Turawa stan zwodociągowania i skanalizowania jest następujący:

Tabela nr 5. Stan zwodociągowania i skanalizowania Gminy Turawa (stan na grudzień 2023 r.)

Lp.	Długość sieci wodociągowej [km]	Długość sieci kanalizacyjnej [km]
1	142,30	202,41

Źródło: WiK Turawa Sp. z o. o, WiK Opole Sp. z o. o

2.2. Najważniejsze przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne Spółki WiK Turawa Sp.z o.o. w latach 2022-2023 wynikające z *Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych i Urzędzeń Kanalizacyjnych* z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę, modernizacji urzędzeń wodociągowych i kanalizacyjnych.

Na potrzeby niniejszego Raportu Spółka WiK Turawa Sp.z o.o. przygotowała wykaz najważniejszych zrealizowanych przedsięwzięć:

Tabela nr 6. Najważniejsze przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne WiK Turawa Sp.zo.o. w latach 2022-2023

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Wartość zadania [zł] netto	Data oddania do użytkowania	Uwagi
Zadania z zakresu kanalizacji i odbioru ścieków				
2022				
1	Uzbrajanie nowych przyłączy w pompy ze sterowaniem	163 700,00	-	Zamontowano 37 zestawów pojedynczych i 1 zestaw dwupompowy
2	Wykup sieci od prywatnych inwestorów	99 504,42	-	Zadanie obejmuje kwoty ponoszone za sieci przejęte w roku 2022 oraz

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa za lata 2022-2023

				za sieci przejęte w latach wcześniejszych, których spłata przypadała na rok 2022
2023				
1	Przebudowa sieci kanalizacyjnej Kotórz Mały ul. Szkolna projekt i wykonanie	45 517,86	31.01.2023	-
2	Przebudowa sieci kanalizacyjnej Kotórz Mały ul. Wiosenna, Pogodna projekt i wykonanie	39 168,60	17.03.2023	-
3	Uzbrajanie nowych przyłączy w pompy ze sterowaniem	261 400,00		Zamontowano 49 zestawów pojedynczych
4	Wykup sieci od prywatnych inwestorów	119 707,85		Zadanie obejmuje kwoty ponoszone za sieci przejęte w roku 2023 oraz za sieci przejęte w latach wcześniejszych, których spłata przypadała na rok 2023
Zadania z zakresu zaopatrzenia w wodę				
2022-2023				
1	Przebudowa sieci wraz z przyłączami Turawa Marszałki ul. Lipowa projekt i wykonanie	109 105,50 zł	31.10.2022 r.	-
2	Wykup sieci od prywatnych inwestorów	48 052,44 zł	-	Zadanie obejmuje kwoty ponoszone za sieci przejęte od prywatnych inwestorów w roku 2022 oraz za sieci przejęte w latach wcześniejszych, których spłata przypadała na rok 2022.
3	Przebudowa sieci w Kotorzu Małym ul. Szkolna ok. 100 mb projekt i wykonanie	27 343,10 zł	31.01.2023 r.	Realizację robót zakończono w 2022 r. Termin oddania do użytkowania uwarunkowany odbiorem przez PINB
4	Wykup sieci od prywatnych inwestorów	56 706,98 zł	-	Zadanie obejmuje kwoty ponoszone za sieci przejęte od prywatnych inwestorów w roku 2023 oraz za sieci przejęte w latach wcześniejszych,

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa za lata 2022-2023

				których spłata przypadła na rok 2023.
--	--	--	--	---------------------------------------

Tabela nr 7. Pozostałe przedsięwzięcia rozwojowo-modernizacyjne WiK Turawa Sp.zo.o. wykonane w latach 2022-2023

Lp.	Nazwa inwestycji	Wartość [zł] netto
2022		
1	Moblina chlorator (oddany do użytkowania w 2022r.)	20 304,35
2	Paczkowarka wody pitnej	67 720,00
3	Zabudowa agregatu prądotwórczego – SUW Kadłub Turawski	72 170,00
4	Remont pomieszczeń w siedzibie WiK Turawa	103 939,05
5	Przebudowa budynku garażowego	295 924,87
6	Samochód ciężarowy (Volkswagen Crafter)	145 189,70
2023		
1	Sieć kanalizacyjna grawitacyjna Aleja Pod Wałem dz. nr 1/409, 1/420	44 343,00
2	Instalacja fotowoltaiczna dla Stacji Uzdatniania Wody w Kadłubie Turawskim	91 246,48
3	Zamiatarka (Hako Citymaster 1200)	100 900,00

Źródło: WiK Turawa Sp. z o. o

2.3. Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK)

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych został opracowany przez Ministra Środowiska w celu realizacji zadań w zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków komunalnych. W chwili obecnej KPOŚK jest prowadzony przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

W ramach KPOŚK Gmina Turawa wchodzi w skład aglomeracji pn. Aglomeracja Turawa (PLOP 014), która pierwotnie została wyznaczona wraz z Gminą Łubniany (miejscowości: Dąbrówka Łubniańska, Grabie, Jełowa, Kobylno, Kolanowice, Łubniany, Masów) oraz Gminą Chrzęstowice (miejscowość Niwki) Rozporządzeniem Wojewody Opolskiego Nr 0151/P/12/05 z dnia 20 lipca 2005 r.

W ramach realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) wykonywany był Projekt „Poprawa gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji Turawa-

Trias Opolski". Skanalizowanie Gminy Turawa w całości jest wypełnieniem przez Gminę Turawa zadań ujętych w KPOŚK.

W 2020 r. w związku z ustawowym obowiązkiem wynikającym z *art. 87 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne* Gmina Turawa dokonała *Przeгляdu aglomeracji* oraz podjęła wspólnie z Gminą Łubniany prace w celu wyznaczenia i obszaru i granic aglomeracji Turawa. W wyniku tych prac wyznaczona została aglomeracja Turawa zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 lipca 2018 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszarów i granic aglomeracji* i obejmuje obszar gmin: Turawa i Łubniany o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 18 300.

W dniu 17 grudnia 2020 r. Rada Gminy Turawa podjęła *Uchwałę Nr XXVI/144/2020 w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Turawa*. Zgodnie z w/w uchwałą obszar aglomeracji Turawa wyznacza gminę Turawa i gminę Łubniany w miejscowościach:

- 1) **w Gminie Turawa:** Bierdzany, Kadłub Turawski, Kotórz Mały, Kotórz Wielki, Ligota Turawska, Osowiec wraz z przysiółkiem Trzęsina, Rzędów, Turawa wraz z przysiółkiem Marszałki, Węgry, Zakrzów Turawski i Zawada. W granicach aglomeracji wyodrębniono „północny brzeg Jeziora Turawskiego” oraz „południowy brzeg Jeziora Turawskiego”;
- 2) **w Gminie Łubniany:** Łubniany, Jełowa, Masów, Kolanowice i część miejscowości Luboszyce.

Zgodnie z art. 89 ust. 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne Gmina Turawa corocznie składa sprawozdania z realizacji KPOŚK do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie RZGW w Gliwicach. Ponadto w 2022 r. wypełniając obowiązek wynikający z art. 92 Ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne, wspólnie z Gminą Łubniany oraz WiK Turawa Sp. zo.o. przygotowany został przegląd obszaru i granic wyznaczonej aglomeracji. W związku z brakiem konieczności zmiany obszarów i granic Aglomeracji Turawa nie zaszła potrzeba przekazania informacji Radzie Gminy o konieczności zmiany, tym samym dokonania aktualizacji Aglomeracji Turawa.

2.4 Oczyszczania ścieków

Aktualnie na terenie gminy Turawa eksploatowany jest jeden system zbiorowego odprowadzania i unieszkodliwiania ścieków w Kotorzu Małym. Jest to mechaniczno-

biologiczna oczyszczalnia ścieków. Istniejąca oczyszczalnia ścieków to oczyszczalnia typu BIOGRADEX wybudowana została w latach 1997-1999.

Oczyszczalnia posiada aktualne pozwolenie wodnoprawne wydane przez Dyrektora Zarządu Zlewni w Opolu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie nr GL.ZUZ.3.421.4.2018-BS z 12.06.2018 r., ważne do 31 maja 2028 r. na odprowadzenie do rzeki Mała Panew. Eksploatatorem oczyszczalni ścieków w Kotorzu Małym jest WiK Turawa Sp. z o.o.

Tabela nr 8. Oczyszczalnia ścieków w Kotorzu Małym

L.p.	Lokalizacja i nazwa oczyszczalni	Typ oczyszczalni	Wydajność	Obszar obsługiwany	Pozwolenie wodnoprawne
1.	Oczyszczalnia ścieków w Kotorzu Małym ul. Wodna 18 46-045 Kotorz Mały	PUB2 Oczyszczalnia biologiczna z podwyższonym usuwaniem związków azotu (N), fosforu (P) spełniająca standardy odprowadzanych ścieków	Projektowa dobowa przepustowość hydrauliczna m ³ /d średnia – 3900 maksymalna -4300 docelowa maksymalna - 4300	Aglomercja Turawa	GL.ZUZ.3.421.4.2018.BS z dnia 12.06.2018 r.

Źródło: WiK Turawa Sp. z o. o

2.5. Zaopatrzenia w wodę

Gmina Turawa zaopatrywana jest w wodę w systemie zbiorowego zaopatrzenia. Eksploatacją sieci wodociągowej zajmuje się Spółka Wodociągi i Kanalizacja Turawa Sp. zo.o.

Tabela nr 9. Wykaz - ujęć wody WiK Turawa Sp.z o.o.

I.p.	Lokalizacja i nazwa ujęcia	Nazwa studni	Lokalizacja ujęcia [nr dz. ew.]	Ilość studni	Wydajność ujęcia wg pozwolenia wodnoprawnego	Obszar	Pozwolenie wodnoprawne
1	Ujęcie wody w Turawie-Marszałkach	Studnia nr 4 Studnia 5a	43/8	3	82 m ³ /h	Kotorz Mały, Kotorz Wielki, Turawa, Marszałki, Osowiec, Trzęsina, Węgry, obszar zabudowy letniskowej Jezioro Średnie, częściowo Zawada	OŚ.6341.16.2016.BS z dn. 28.04.2016
		Studnia nr 6	51/1				
2	Ujęcie wody w Kadłubie Turawskim	Studnia nr 1 i studnia nr 2	859	2	60 m ³ /h	Kadłub Turawski, Ligota Turawska, Bierdzany, Zakrzów Turawski, Rzędów, częściowo północny brzeg Jeziora Turawskiego	OŚ.6341.54.2014.BS z dn. 16.06.2015r.

Źródło: WiK Turawa Sp. z o. o

3. Gospodarowanie wodami

3.1 Działania w zakresie likwidacji źródeł zanieczyszczeń i ochrony jakości wód powierzchniowych i podziemnych

Gospodarowanie wodami - zadanie realizowane w oparciu o zadania własne wynikające z m.in. Ustawy Prawo wodne. W ramach przedmiotowych zadań Gmina Turawa prowadzi między innymi następujące działania:

1. **ochrona wód Jeziora Średniego w Turawie poprzez ograniczenie nadmiernego rozrostu wywłócznika kłosowego** poprzez zabieg koszenia makrofitów - w latach 2022-2023 kontynuowane było zadanie polegające na usuwaniu wywłócznika kłosowego. Gmina Turawa realizowała projekt w ramach pozyskanego dofinansowania z WFOŚiGW w Opolu:
 - w 2022 r. w ramach Umowy Dotacji Nr 334/2021/G-59/OW-RJZ/D z dnia 31 maja 2021 r. na zadanie pn.: „Ochrona wód Jeziora Średniego w Turawie poprzez ograniczenie nadmiernego rozrostu wywłócznika kłosowego – zabieg koszenia makrofitów” usunięto 6,90 Mg biomasy. Biomasa została przekazana do Kompostowni Pryzmowej Zakładu Komunalnego w Opolu;
 - W dniu 6 czerwca 2023 r. Gmina Turawa zawarła Umowę dotacji z WFOŚiGW w Opolu na dofinansowanie zadania pn.: „Ochrona wód Jeziora Średniego w Turawie poprzez ograniczenie nadmiernego rozrostu wywłócznika kłosowego” (Umowa Nr 284/2023/G-59/09-PO/D) i „Ochrona wód Jeziora Średniego w Turawie poprzez ograniczenie nadmiernego rozrostu glonów nitkowatych” (Umowa Nr 287/2023/G-59/09-PO/D). W ramach otrzymanego dofinansowania w kwocie 58 200,00 zł zostały wykonane zabiegi usuwania makrofitów (wywłócznika kłosowego i glonów nitkowatych). Łącznie zebrano i usunięto 17,60 ton biomasy.

W 2023 r. Gmina otrzymała **NAGRODĘ „BŁĘKITNA GMINA”** - gmina, która dba o czystość wody.

W dniu 30 marca br. w trakcie Gali „EKologiczna gmina”, która odbyła się na Politechnice Opolskiej Gmina Turawa została laureatem pierwszej nagrody jako „BŁĘKITNA GMINA”. Wyróżnienie to zostało przyznane w kategorii *ochrona wód* w ramach Rankingu „Eko Gmina” – dla najbardziej ekologicznych gmin województwa opolskiego.

Ranking Eko Gmina to wspólne przedsięwzięcie Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu oraz Nowej Trybuny Opolskiej. Jego celem było wyróżnienie samorządów, które prowadzą najlepszą politykę proekologiczną w regionie.

Spośród wielu projektów prowadzonych przez Gminę Turawa na rzecz ochrony środowiska w ocenie organizatora Rankingu „Eko Gmina” **projekt pn.: „Ochrona wód Jeziora Średniego w Turawie poprzez ograniczenie nadmiernego rozrostu wywłócznika kłosowego – zabieg koszenia makrofitów” został uznany za działanie proekologiczne mające na celu ochronę wód, przywrócenie równowagi biologicznej środowiska przyrodniczego oraz bioróżnorodności Jeziora Średniego w Turawie.**

2. **zlecenie Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Opolu wykonywania badań jakości wody** pod kątem przydatności wody do kąpielii Jeziora Średniego w Turawie. Jakość wody Jeziora Średniego w Turawie podlega również kontroli przez służby Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Opolu;
3. **monitorowanie i identyfikowanie potencjalnych źródeł zanieczyszczeń, w tym w obrębie Jezior Turawskich** w tym stały i bieżący monitoring w zakresie czystości i porządku;
4. **monitorowanie Jezior Turawskich w zakresie utrzymania czystości i porządku:**
 - na bieżąco monitorowane są tereny obrzeży Jezior Turawskich,
 - na bieżąco porządkowane są gminne tereny przy Jeziorze Średnim, Jeziorze Małym, Jeziorze Dużym,
 - w celu utrzymania czystości i porządku na terenach rekreacyjnych Gmina Turawa posiada podpisaną umowę z przedsiębiorstwem wywozowym, które systematycznie odbiera odpady komunalne z tych terenów,
 - na bieżąco sprzątane są plaże, teren przy kąpielisku nad Jeziorem Średnim, ścieżka turystyczna, drogi i deptaki oraz gminne toalety. W 2022-2023 za stan czystości i porządku na terenach rekreacyjnych Jezior Turawskich odpowiadała Spółka WiK Turawa Sp. zo.o.

3.2. Monitoring wód

Monitoring wód podziemnych i powierzchniowych prowadzony jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Badania i ocena jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z art. 349 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne, przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji właściwego organu Inspekcji Ochrony Środowiska.

Zakres i sposób badań oraz kryteria oceny stanu wód określają odpowiednie rozporządzenia wykonawcze do ustawy - Prawo wodne.

Szczegółowe informacje w tym zakresie dostępne jest na stronie internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/RIVERS/88>.

4. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Gospodarkę odpadami komunalnymi reguluje Ustawa z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

W analizowanym okresie w województwie opolskim obowiązującym planem jest „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028”, który został przyjęty przez Sejmik Województwa Opolskiego Uchwałą Nr XXVII/306/2017 z dnia 28 marca 2017 r. W listopadzie 2023 r. Zarząd Województwa Opolskiego podjął Uchwałą Nr 11021/2023 r. w sprawie przystąpienia do opracowania projektu aktualizacji ww. planu.

Zgodnie z zapisami PGO dla WO Gmina Turawa została przypisana do Centralnego Regionu Gospodarki Odpadami Komunalnymi (CRGOK) w Województwie Opolskim.

Nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi w Gminie Turawa funkcjonuje od 1 lipca 2013 r. Zgodnie z nowym systemem gmina pobiera opłaty od właścicieli nieruchomości i w zamian zapewnia świadczenie usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości.

4.1. System gospodarowania odpadami komunalnymi

W celu realizacji obowiązków narzuconych przez ustawę o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Rada Gminy Turawa podjęła stosowne uchwały, w tym *regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Turawa*.

Zasady utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Turawa w analizowanych latach regulował Regulamin utrzymania czystości i porządku podjęty Uchwałą Rady Gminy Turawa:

1. Nr XXXVIII/251/2022 z dnia 27 stycznia 2022 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Turawa;
2. Nr XLIX/361/2023 z dnia 2 lutego 2023 r. w sprawie zmiany Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Turawa.

Zapisy Regulaminu utrzymania czystości i porządku zostały dostosowane do zmian, które wprowadziła nowelizacja Ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Regulamin określa m. in. wymagania właścicieli nieruchomości w zakresie utrzymania czystości i porządku z uwzględnieniem wymagań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, w tym prowadzenie selektywnego zbierania następujących strumieni odpadów: papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła, opakowań wielomateriałowych, odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji, odpadów zielonych, przeterminowanych leków i chemikaliów, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpadów budowlanych i rozbiórkowych, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon.

W ramach systemu na terenie Gminy Turawa obowiązuje **metoda ustalenia opłaty** za gospodarowanie odpadami komunalnymi od właścicieli nieruchomości, **zależna od liczby osób zamieszkujących daną nieruchomość**. Opłata stanowi iloczyn liczby mieszkańców zamieszkujących daną nieruchomość oraz stawki opłaty określonej w uchwale. Podstawą do ustalenia ilości mieszkańców danego gospodarstwa jest deklaracja o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składana przez właścicieli nieruchomości.

Na stronie internetowej Gminy Turawa www.turawa.pl w zakładce pn. „Dla Mieszkańców” została utworzona specjalna zakładka pn. *Gospodarka Odpadami Komunalnymi*, na której umieszczane są na bieżąco wszelkie informacje dotyczące gospodarki odpadami w Gminie Turawa.

Na terenie Gminy Turawa usługi w zakresie odbioru odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych świadczy przedsiębiorca: REMONDIS Opole Sp. z o.o. Al. Przyjaźni 9, 45-573 Opole, wyłoniony w drodze przetargu na zasadzie Prawa Zamówień Publicznych.

Miejscem zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych przez w/w podmiot jest: Regionalna Instalacja do Przetwarzania Odpadów Komunalnych tj. Zakład Komunalny Sp. z o. o z siedzibą w Opolu przy ul. Podmiejskiej 69 – instalacja wskazana w „Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028”.

4.2. Selektywna zbiórka odpadów komunalnych

Selektywna zbiórka odpadów na terenie Gminy Turawa zorganizowana jest w oparciu o *Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Turawa*.

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa za lata 2022-2023

Tabela nr 10. Selektywna zbiórka odpadów – stan aktualny

lp	Pojemnik	Rodzaje odpadów	Częstotliwość odbioru
1	pojemnik oznakowany kolorem żółtym	tworzywa sztuczne, metal, opakowania wielomateriałowe	1 raz / 2 tygodnie
2	pojemnik oznakowany kolorem zielonym	szkło opakowaniowe	1 raz / 8 tygodni
3	pojemnik oznakowany kolorem brązowym	bioodpady	wiosna – lato: 1 raz / 2 tygodnie, jesień – zima: 1 raz / 1 miesiąc
4	worek oznakowany kolorem niebieskim	papier i tektura	1 raz / 12 tygodni
5	pojemnik oznakowany kolorem czarnym	odpady niesegregowane (zmieszane), pozostałości z sortowania	1 raz / 2 tygodnie
POZOSTAŁE ODPADY GROMADZONE SELETYWNI			
Lp.	Rodzaje odpadów	Forma odbioru	Częstotliwość odbioru
1	odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, zużyte opony	PSZOK okresowa zbiórka przeprowadzana w formie tzw. „wystawki”	zgodnie z regulaminem PSZOK zgodnie z harmonogramem
2	zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki i chemikalia, odpady niebezpieczne wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych	PSZOK	zgodnie z regulaminem PSZOK
	drobne elektroodpady	Punkt Elektroodpadów (MPE) przy Urzędzie Gminy Turawa	
3	odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z drobnych remontów i innych robót budowlanych wykonywanych we własnym zakresie	PSZOK	zgodnie z regulaminem PSZOK

Źródło danych:

Materiały własne - Urząd Gminy Turawa Referat Gospodarki Nieruchomościami, Ochrony Środowiska i Rolnictwa

Częstotliwość odbioru opisanych wyżej frakcji odpadów z nieruchomości określona jest w harmonogramach, dostarczanych mieszkańcom oraz publikowanych na stronie internetowej Urzędu Gminy Turawa.

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa za lata 2022-2023

Główne źródła wytwarzania odpadów komunalnych to gospodarstwa domowe. Odpady odebrane od właścicieli nieruchomości w ramach gminnego systemu gospodarki odpadami przekazywane są przez uprawniony podmiot procesom odzysku lub unieszkodliwiania zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.

Zestawienie informacji o zebranych i zagospodarowanych odpadach z Gminy Turawa za 2022 r. i 2023 r. przedstawia Tabela Nr 11 niniejszego Raportu.

Tabela nr 11. Zestawienie masy odpadów odebranych z terenów zamieszkałych z lat 2022-2023

L.p.	Rodzaj odpadów	Kod odpadów	lata 2022-2023	
			2022 r.	2023 r.
1.	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	200301	2481,403	2483,900
2.	Papier i tektura	200101, 150101	76,160	80,840
3.	Szkło	200102, 150107	263,940	256,880
4.	Tworzywa sztuczne	200139, 150102	0,51	0
5.	Opakowania wielomateriałowe	150105	0	0
6.	Metal	150104, 200140	12,186	12,880
7.	Bioodpady	200108, 200201	560,630	578,040
8.	Meble i inne odpady wielkogabarytowe	200307	225,590	219,290
9.	Zużyte opony	160103	5,620	11,380
10.	Zużyte baterie i akumulatory	200133, 200134	0,088	0,374
11.	Odzież i tekstylia	200110, 200111	3,697	1,790
12.	Chemikalia i przeterminowane leki	200113 – 200132	0,050	0,111
13.	Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny	200135*, 200136	3,610	2,249
14.	Odpady budowlane i rozbiórkowe	170101–170904	88,760	125,520
15.	Zmieszane odpady opakowaniowe	150106	444,080	463,850
16.	Odpady niebezpieczne	*	0,995	2,491
17.	Inne odpady nieulegające biodegradacji	200203	0	0
18.	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach	200399	6,700	8,680
SUMA:			4 174,039	4 248,275

Źródło danych:

1. *Sprawozdanie Wójta Gminy Turawa za 2022r. z realizacji zadań gospodarowania odpadami komunalnymi*
2. *Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Turawa za 2022 rok*
3. *Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Turawa za 2023 rok*

4.3. Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Kotorzu Małym przy ul. Wodnej funkcjonuje od maja 2021 roku. Obsługa techniczna PSZOK-u prowadzona jest przez Spółkę Wodociągi i Kanalizacja Turawa Sp. zo.o. Odbiór odpadów z PSZOK-u zapewnia firma wywozowa Remondis Opole Sp. zo.o. na podstawie zawartej Umowy w tym zakresie. Zasady odbioru odpadów przez PSZOK są określone w Regulaminie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Kotorzu Małym (Zarządzenie Wójta Gminy Turawa nr OR.0050.51.2021 z dnia 21 maja 2021 r., aktualne Zarządzenie Wójta Gminy Turawa nr OR.0050.56.2024 z dnia 1 marca 2024 r).

Szczegółowe informacje o funkcjonowaniu PSZOK-u za okres 2023 r. znajdują się w materiale przygotowanym w marcu 2024 r. pn. „*Punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) w Kotorzu Małym*” oraz *Analizie stanu gospodarki odpadami komunalnymi za rok 2023*.

4.4. Sprawozdawczość

Gmina Turawa sporządza corocznie sprawozdania w oparciu o *art 9q znowelizowanej ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*.

Zgodnie z treścią powołanego wyżej przepisu, Wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany do sporządzania rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi. Sprawozdanie jest przekazywane marszałkowi województwa i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska w terminie do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy.

Sprawozdania sporządzane są zgodnie obowiązującymi przepisami i wprowadzane są do systemu BDO (Baza Danych Odpadowych).

W sprawozdaniach są wykorzystywane sprawozdania podmiotu odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości na terenie Gminy Turawa: Remondis Opole Sp. z o.o. Al. Przyjaźni 9, 45-573 Opole.

Sprawozdania Wójta z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi są udostępniane do publicznej wiadomości na stronie internetowej www.turawa.pl.

w zakładce *Gospodarka Odpadami Komunalnymi*. Dodatkowo na w/w stronie utworzone są zakładki zawierające informacje z zakresu *Realizacji ustawy o utrzymaniu czystości i porządku*

w gminach, w tym umieszczone są *Sprawozdania i Analizy stanu gospodarki komunalnymi w Gminie Turawa*.

Roczne Analizy Stanu Gospodarki Komunalnymi w Gminie Turawa są corocznie przygotowywane i przedkładane Radzie Gminy Turawa (zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 10 i art. 9tb Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach).

4.5. Azbest

Szczególną grupą odpadów niebezpiecznych są odpady zawierające azbest. Na podstawie wytycznych „*Krajowego Programu Usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski*”, Gmina Turawa w 2011 r. przeprowadziła inwentaryzację obiektów zawierającej azbest.

Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest została wprowadzona do Bazy Azbestowej i zgodnie z § 2 *Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie przedkładania marszałkowi informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska* informacje o ilości i miejscach występowania azbestu są corocznie przekazywane do Bazy Azbestowej.

Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Turawa

W czerwcu 2023 r. Gmina Turawa podpisała **Porozumienie z Ministerstwem Rozwoju i Technologii** na dofinansowanie „**Aktualizacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Turawa**” w ramach ogłoszonego przez w/w Ministerstwo „*Konkursu Azbest 2023*”. **Koszt zadania: 16 500,00 zł, z czego dofinansowanie z Ministerstwa: 13 200 zł, koszty Gminy Turawa: 3 300,00 zł.**

Aktualizacja występowania azbestu na terenie Gminy Turawa została przeprowadzona w każdej miejscowości oraz na terenie obrzeży Jezior Turawskich. Zebrane informacje posłużyły do zaktualizowania Bazy Azbestowej oraz pozwolą w dalszych latach ubiegać się o środki finansowe dla mieszkańców, którzy będą wnioskowali o dofinansowanie w tym zakresie.

Od wielu lat na terenie Gminy Turawa realizowany jest „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Turawa”, przyjęty *Uchwałą Nr XXX/185/13 Rady Gminy Turawa z dnia 17 grudnia 2013 r.*

W ramach w/w Programu Gmina Turawa uczestniczy w projekcie usuwania azbestu poprzez wnioskowanie do WFOŚiGW w Opolu o dofinansowanie tego zadania dla zainteresowanych mieszkańców, którzy planują zlikwidować azbest ze swojej nieruchomości. Zasady przyznania dofinansowania określa *Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu*.

W latach 2022-2023 usuwanie azbestu prowadzone było w ramach „Ogólnopolskiego Programu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest”.

Przygotowane odpady azbestowe do odbioru przez specjalistyczny podmiot w trakcie jednego z naboru wniosków na usuwanie azbestu

Dotychczasowe podsumowanie usuwania azbestu

W latach 2014-2023 r. dzięki pozyskanej dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Opolu na terenie Gminy Turawa zostało usuniętych: **21 250,77 m² płyt azbestowych**, w przeliczeniu na masę odpadów stanowi: **266,142 ton**. Realizacja usuwania azbestu w poszczególnych latach została przedstawiona w poniższych tabelach.

Realizacja usuwania azbestu w poszczególnych latach 2014-2023

zakres	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
powierzchnia w m ²	3 415,00	3 790,00	4 697,00	913,00	1 867,00	1 531,00	1 094,20	1 498,80	806,77	1 638,00
Masa w tonach	46,09	43,26	56,179	11,00	24,013	19,990	14,23	19,15	10,93	21,30
Ilość Wnioskodawców	25	41	26	13	20 + 3 obiekty gminne	15 + 1 obiekt gminny	15	7	10	6
Ilość obiektów/budynków szt.	16	28	18	9	12	7	5	4	5	5
Ilość pryzm szt.	11	16	14	6	11	9	10	5	6	4
Miejsce unieszkodliwienia	Składowisko firmy: Środowisko i Innowacje Sp.zo.o. z siedzibą w Dobrów 8, 28-142 Tuczępy	Składowisko firmy: „Eko-Radomsko” z siedzibą w Radomsku ul. Narutowicza 5b, 97-500 Radomsko	Składowisko firmy: WOD-BUD Sp. zo.o. z siedzibą w Kraśniku ul. Piłsudskiego 12/1, 23-200 Kraśnik	Składowisko firmy: FCC Eko Radomsko ul. Narutowicza 5b, 97-500 Radomsko Składowisko Odpadów Niebezpiecznych Płozów Gmina Radomsko	Składowisko firmy: Środowisko i Innowacje Sp.zo.o. z siedzibą w Dobrów 8, 28-142 Tuczępy	Składowisko firmy: Środowisko i Innowacje Sp.zo.o Składowisko Azbestu Dobrów 8 28-142 Tuczępy	Składowisko firmy: Środowisko i Innowacje Sp.zo.o Składowisko Azbestu Dobrów 8 28-142 Tuczępy	Składowisko firmy: Środowisko i Innowacje Sp.zo.o Składowisko Azbestu Dobrów 8 28-142 Tuczępy	Składowisko Azbestu Dobrów 8 28-142 Tuczępy	Składowisko Biała Młynisko FCC PRO EKO Sp. zo.o. Radomsko ul. Narutowicza 5B, 97-500 Radomsko

Tabela nr 12. Usuwanie azbestu w Gminie Turawa w latach 2014-2023

Realizacja usuwania azbestu w poszczególnych latach 2014-2023

Tabela nr 13. Usuwanie azbestu w Gminie Turawa w latach 2014-2023

RAZEM	
łączna powierzchnia w m ²	21 250,77
łączna masa w tonach	266,142
łączna ilość Wnioskodawców	182
łączna ilość obiektów/budynków szt.	109
łączna ilość przyzm szt.	92

Pozyskana dotacja z WFOŚiGW w Opolu w latach 2014-2023:

Tabela nr 14. Pozyskana dotacja z WFOŚiGW w Opolu na usuwanie azbestu w latach 2014-2023

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
23 865,13	28 852, 19	24 749,99	7 991,99	10 917,22	8 441,49	9 982,00	11 975,03	7 350,00	14 910,00
RAZEM dotacja z WFOŚiGW w Opolu									
149 035,04 zł									

4.6. Usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej na terenie Gminy Turawa

W związku z ogłoszonym przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie wniosków w ramach programu priorytetowego nr 2.7 „Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona ziemi usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej” Gmina Turawa realizowała projekt pn.: „**Usuwanie odpadów z folii rolniczej, siatki i sznurka do owijania balotów, opakowań po nawozach i typu Big Bag**”. Projekt skierowany był do rolników Gminy Turawa zainteresowanych usuwaniem w/w odpadów i objęty był dotacją z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Tabela nr 15. Realizacja usuwania folii rolniczych w latach 2022-2023

lata	Środki NFOŚiGW w Warszawie zł	Środki Gminy Turawa zł	Zebrana Ilość odpadów Mg
2022	9 745,66	779,65	22,049
2023	14 148,00	718,32	21,900

Z przedsięwzięcia zorganizowanego przez Gminę Turawa skorzystało 25-ciu rolników, którzy na podstawie wcześniej złożonych wniosków mogli bezpłatnie przekazać uprawnionemu podmiotowi następujące frakcje odpadów ze swoich gospodarstw rolnych:

- siatka do owijania balotów,
- folie rolnicze (z przyzm kiszonkowych i sianokiszonkach),
- sznurek do owijania balotów,
- opakowania po nawozach,
- opakowania typu Big Bag.

4.7. Prowadzenie monitoringu wpływu na środowisko zamkniętego składowiska odpadów w Bierdzanach.

Na terenie Gminy Turawa istnieje zamknięte składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne we wsi Bierdzany, Gmina Turawa. Właścicielem w/w składowiska jest: Gmina Turawa. Zgodnie z Decyzją Starosty Opolskiego nr OŚ.DLP.7647-83/06 składowisko zostało ostatecznie zamknięte w dniu 27.10.2006 r. Składowisko zostało zrehabilitowane w ramach projektu rekultywacji pn. „*Rekultywacja gminnego składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne we wsi Bierdzany, Gm. Turawa*”.

Na składowisku **prowadzony jest monitoring oddziaływania na środowisko** zgodnie z wytycznymi *Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie zakresu, czasu, sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów* oraz *Decyzją Starosty Opolskiego nr OŚ.DLP.7647-83/06 z dnia 27.10.2006 r.* oraz Decyzją znak DOŚ-III.7241.2.8.2018.J.W Marszałka Województwa Opolskiego z dnia 10 stycznia 2019 r. zmniejszającą Gminie Turawa częstotliwość wykonywania badań.

W ramach monitoringu badane są następujące parametry:

1. poziom i skład wód podziemnych z piezometrów w zakresie: odczyn pH, przewodność elektrolityczna właściwa, ogólny węgiel organiczny (OWO), metale ciężkie (Cu, Zn, Pb, Cd, Cr⁺⁶, Hg), suma wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA);
2. skład wód odciekowych ze zbiornika odcieków w zakresie: odczyn pH, przewodność elektrolityczna właściwa, ogólny węgiel organiczny (OWO), metale ciężkie (Cu, Zn, Pb, Cd, Cr⁺⁶, Hg), suma wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA);
3. emisja i skład biogazu ze złoża odpadów - oznaczenie zawartości w biogazie: metanu (CH₄), dwutlenku węgla (CO₂), tlenu (O₂);
4. przebieg osiadania składowiska;
5. badanie wielkości opadu atmosferycznego.

Na podstawie dotychczasowych badań monitoringowych wynika, że składowisko nie oddziałuje na środowisko.

Raport z przeprowadzonych badań opracowywany jest na zlecenie Urzędu Gminy Turawa przez podmiot posiadający akredytację w zakresie przeprowadzanych badań. Wyniki

badania zgodnie z zapisami *ustawy o odpadach*, przedkładane są Opolskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska.

4.8. Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 13 września 1996r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

1) w związku z obowiązkiem wynikającym *ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* oraz w związku z *art. 47 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców w lipcu 2023 r.* **przeprowadzone zostały kontrole podmiotów odbierających odpady komunalne, które wpisane są do Rejestru Działalności Regulowanej na terenie Gminy Turawa.** Zgodnie z w/w przepisem wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany prowadzić kontrolę podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości co najmniej raz na dwa lata. Skontrolowane zostały wszystkie firmy posiadające aktualne wpisy do RDR;

2) w związku z obowiązkiem wynikającym z *art. 6 ust. 5a ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* oraz *art. 379 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska w 2023 r.* **prowadzone były kontrole nieruchomości niezamieszkałych, położone na terenach rekreacyjnych Jezior Turawskich w zakresie posiadania umów na odbiór odpadów komunalnych.** Na podstawie wezwań właściciele domków letniskowych zobowiązani byli dodatkowo do doręczenia odpowiednich dokumentów (rachunki) potwierdzających zagospodarowanie odpadów. Kontrolą objętych zostało ponad 200 właścicieli, posiadających domki letniskowe na terenie obrzeży Jeziora Turawskiego;

3) w związku z obowiązkiem wynikającym z *art. 6 ust. 5a ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* oraz *art. 379 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska w 2023 r.* **prowadzone były kontrole nieruchomości, na których zainstalowane są przydomowe oczyszczalnie ścieków oraz zbiorniki bezodpływowe** (na terenach nie objętych systemem kanalizacji sanitarnej).

5. Ochrona zasobów przyrodniczych

5.1. Działania w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych

- 1) kształtowanie systemu przyrodniczego, ochrona krajobrazu i różnorodności biologicznej oraz polepszanie wiedzy o stanie środowiska przyrodniczego;
- 2) rewitalizacja istniejących terenów zieleni;
- 3) współpraca z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Opolu oraz Nadleśnictwem Turawa w zakresie wzmocnienia ochrony przyrody;
- 4) edukacja oraz propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do ochrony przyrody;
- 5) działania w zakresie zachowania trwałości zadrzewień i lasów gminnych;
- 6) ochrona i uzupełnianie drzewostanu istniejących alei, szpalerów i innych form zieleni;
- 7) kształtowanie zieleni urządzonej na terenach przeznaczonych do rekreacji;
- 8) dbałość o stan zdrowotny i sanitarny lasów gminnych;
- 9) promocja walorów środowiska naturalnego gminy, w tym obszarów prawnie chronionych – Jezioro Turawskie (obszar NATURA 2000) oraz Lasów Stobrawsko-Turawskich (min. wydawanie materiałów promocyjnych);
- 10) promocja istniejących prawnie chronionych terenów charakteryzujących się różnorodnością biologiczną oraz terenów o wysokich walorach przyrodniczych - wydawanie materiałów promocyjnych zawierających mapy z przebiegiem tras rowerowych i szlaków turystycznych gminy z uwzględnieniem w/w terenów;
- 11) współpraca przy realizowanych projektach dot. ochrony przyrody i bioróżnorodności z Aglomeracją Opolską oraz LGD Kraina Dinozaurów;

Tabela nr 16. Działania w zakresie ochrony przyrody – wykaz zadań związanych z utrzymaniem zieleni i pielęgnacji terenów zielonych

I.p.	Zadanie	Wartość [zł]
2022		
1	Utrzymanie terenów zielonych w Sołectwie Bierdzany (koszenie, prace porządkowe itp.)	932,75
2	Utrzymanie terenów zielonych w Sołectwie Kadłub Turawski (koszenie itp.)	3 498,09
3	Utrzymanie terenów zielonych w Sołectwie Kotórz Mały	1 497,37
4	Utrzymanie zieleni w Sołectwie Kotórz Wielki	554,73
5	Pielęgnacja terenów zielonych, nasadzenie roślin w Sołectwie Ligota	1 762,44

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa za lata 2022-2023

	Turawska, w tym konserwacja urządzeń znajdujących się na terenach gminnych	
6	Pielęgnacja terenów zielonych w Sołectwie Osowiec pielęgnacja drzew przy ul. Zielonej	11 504,37
7	Pielęgnacja terenów zielonych w Sołectwie Rzędów	1 285,00
8	Utrzymanie zieleni w Sołectwie Turawa	2 000,00
9	Utrzymanie terenów zielonych, nowe nasadzenia, doposażenie sadu drzew owocowych Sołectwo Węgry	2 998,25
10	Utrzymanie i pielęgnacja zieleni w Sołectwie Zakrzów Turawski	8 387,63
11	Prace porządkowe, utrzymanie zieleni w Sołectwie Zawada	2 565,15
	Uporządkowanie terenu osiedla i utrzymanie zieleni Os. Zawada	5 499,99 zł
2023		
1	Utrzymanie terenów zielonych w Sołectwie Kałuż Turawski (koszenie itp.)	495,16
2	Utrzymanie terenów zielonych w Sołectwie Kotórz Mały	3790,84
3	Utrzymanie zieleni w Sołectwie Kotórz Wielki	896,43
4	Pielęgnacja terenów zielonych, nasadzenie roślin w Sołectwie Ligota Turawska, w tym konserwacja urządzeń znajdujących się na terenach gminnych	135,00
5	Pielęgnacja terenów zielonych w Sołectwie Osowiec pielęgnacja drzew przy ul. Zielonej	4597,19
6	Utrzymanie zieleni w Sołectwie Turawa	3 000,00
7	Utrzymanie terenów zielonych Sołectwo Węgry	1490,93
8	Utrzymanie i pielęgnacja zieleni w Sołectwie Zakrzów Turawski	4216,13
9	Utrzymanie zieleni Os. Zawada	5494,48

Źródło danych:

1. *Materiały własne Urząd Gminy Turawa Referat Gospodarki Nieruchomościami, Ochrony Środowiska i Rolnictwa*
2. *Raport o stanie Gminy Turawa za 2022 rok*
3. *Wydatki poszczególnych Sołectw za 2023 r. – Referat Planowania i Finansów*

Wyżej opisane działania dotyczą przede wszystkim utrzymania zieleni, pielęgnacji zieleni oraz nowych nasadzeń realizowanych w poszczególnych sołectwach.

6. Ochrona przed hałasem

Ochrona przed hałasem uregulowana jest w przepisach *Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska*. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określa *Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, m.in. poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,

- zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Zgodnie z art. 117 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska dla terenów określonych w strategicznych mapach hałasu (miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, głównych dróg, głównych linii kolejowych, głównych lotnisk).

Zbiór danych przestrzennych dotyczy monitoringu hałasu, który prowadzony jest w ramach podsystemu monitoringu hałasu Państwowego Monitoringu Środowiska koordynowanego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Celem funkcjonowania podsystemu jest zapewnienie informacji dla społeczeństwa oraz dla potrzeb ochrony przed hałasem realizowanej w szczególności poprzez instrumenty planowania przestrzennego oraz instrumenty ochrony środowiska, takie jak strategiczne mapy hałasu i programy ochrony przed hałasem oraz rozwiązania techniczne ukierunkowane na źródła lub minimalizujące oddziaływanie. W ramach bazy EHAŁAS gromadzone są dane dotyczące hałasu drogowego, kolejowego, lotniczego i przemysłowego, wykonywane w ramach prac własnych, jak i pozyskiwane od podmiotów zewnętrznych zobowiązanych prawnie do ich przekazywania do GIOŚ (od 01.01.2019r.) oraz dane z wykonanych strategicznych map hałasu.

Na podstawie strategicznych map hałasu marszałek opracowuje dla obszaru województwa *projekt uchwały w sprawie programu ochrony środowiska przed hałasem*, który jest uchwalany przez sejmik województwa co 5 lat.

W październiku 2023 r. Zarząd Województwa Opolskiego podjął Uchwałę nr 10726/2023 w sprawie przystąpienia do opracowania projektu „*Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa opolskiego*”.

Obowiązującym programem ochrony środowiska przed hałasem w województwie opolskim jest „*Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa opolskiego*” przyjęty Uchwałą Nr VIII/76/2019 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 18 czerwca 2019 r.

Działania w zakresie zadań ograniczających uciążliwości akustyczne (komunikacyjne, przemysłowe) realizowane są w ramach zadań własnych przez zarządców dróg: GDDKIA,

Zarząd Dróg Wojewódzkich, Zarząd Dróg Powiatowych oraz PKP oraz przez podmioty gospodarcze, których działalność jest źródłem hałasu. Dodatkowo zgodnie z *art. 117a Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem, z wyłączeniem zarządzających drogami gminnymi, dokonują identyfikacji głównych dróg, głównych linii kolejowych lub głównych lotnisk i są zobowiązane do przekazywania, w zakresie swojej właściwości, Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska stosowne dane wymagane ww. ustawą (m.in. roczne natężenie ruchu).

7. Edukacja ekologiczna

7.1. Działania w zakresie edukacji ekologicznej

Projekt „Eko-nawyki dobre praktyki – gospodarka o obiegu zamkniętym”

Gmina Turawa w latach 2021-2022 realizowała kolejny partnerski projekt edukacyjny pn. **„Eko-nawyki dobre praktyki - gospodarka o obiegu zamkniętym”** - wspólny projekt realizowany z Miastem Opole jako Lidera projektu oraz Gminą Komprachcice współfinansowany ze środków RPO WO na lata 2014-2020 w ramach Osi priorytetowej V: Ochrona środowiska, dziedzictwa kulturowego i naturalnego Działanie 5.2: Poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi. **Wartość projektu: 192 310,29 zł, dofinansowanie: 153 752,07 zł, wkład własny: 38 558,22 zł.**

W ramach projektu realizowane zostały następujące zadania:

- promocja selektywnej zbiórki odpadów na terenach rekreacyjnych Jezior Turawskich,
- promocja selektywnej zbiórki odpadów w przestrzeni wiejskiej,
- kampania społeczna dot. postępowania z odpadami niebezpiecznymi oraz skutków spalania śmieci w domowych piecach.

Dzięki dofinansowaniu w latach 2021-2022 r. wykonano m.in. następujące działania:

- 1) **nad Jeziorem Średnim w Turawie oraz nad Jeziorem Turawskim przy Promenadzie powstały zestawy pojemników do segregacji odpadów.**

łącznie zamontowanych zostało 10 zestawów pojemników do segregacji odpadów z treściami edukacyjnymi dot. selektywnej zbiórki odpadów. Pojemniki posiadają odpowiednie oznakowanie adekwatne do obowiązujących zasad segregacji.

- 2) została zakupiona tablica edukacyjna dot. gospodarki odpadami z przeznaczeniem na teren przy Jeziorze Turawskim;
- 3) zakupione zostały zestawy pojemników do selektywnej zbiórki odpadów z przeznaczeniem do prawidłowej segregacji w pomieszczeniach biurowych Urzędu Gminy Turawa oraz Hali Sportowej;
- 4) przeprowadzono kampanię społeczną dot. postępowania z odpadami niebezpiecznymi oraz skutków spalania śmieci w domowych piecach;
- 5) **Punkt Elektroodpadów (MPE)** - obok budynku Urzędu Gminy Turawa został ustawiony - specjalistyczny pojemnik przeznaczony do gromadzenia drobnych, zużytych elektroodpadów tj:

- płyt CD i DVD,
- drobnej elektroniki,
- telefonów i ładowarek,
- baterii,
- żarówek;

- 6) w ramach zadania pn.: „Promocja selektywnej zbiórki odpadów w przestrzeni wiejskiej” w Sołectwie Turawa na terenie rekreacyjnym przy budynku Urzędu Gminy Turawa powstała **wiata edukacyjna**. Wiata edukacyjna stanowi tzw. „przystanek ekologiczny” dla mieszkańców Gminy Turawa.

Pozostałe działania prowadzone w ramach edukacji ekologicznej:

- **w związku z prowadzonym Punktem konsultacyjno-informacyjnym „Czyste Powietrze” prowadzone są działania edukacyjne:**
 - spotkania informacyjne z mieszkańcami,
 - artykuły w „Fali”,
 - akcje edukacyjne w placówkach oświatowych (konkursy plastyczne),
 - kalendarze promujące ochronę powietrza,
 - Film promocyjny „Czyste Powietrze”,
- **w związku z uczestnictwem Gminy Turawa w projekcie LIFE:**
 - udzielanie konsultacji i porad mieszkańcom w zakresie źródeł ogrzewania oraz dostępnych źródeł dofinansowań,
 - prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie ochrony powietrza i prawidłowych zachowań dot. odpowiedniego spalania paliw;
 - działania edukacyjne powiązane z realizacją Programu Ochrony Powietrza dla województwa opolskiego, w tym prowadzenie działań kontrolnych;
 - prowadzenie działalności informacyjnej na temat obowiązującej w województwie opolskim Uchwały Antysmogowej
- **Plenerowy punkt edukacyjno-informacyjny**
 - ✓ w dniu 25 czerwca 2022 r. Gmina Turawa uczestniczyła w Festynie Ekologicznym organizowanym przez Miasto Opole w ramach partnerskiego projektu „Eko – nawyki dobre praktyki – gospodarka o obiegu zamkniętym”.

W Miasteczku Ekologicznym, które zlokalizowane zostało na Placu Wolności w Opolu odbywały się liczne działania ekologiczne promujące ekologię i segregację odpadów.

- ✓ w dniu 27 sierpnia 2022 r. w trakcie imprezy plenerowej nad Jeziorem Średnim w Turawie pn.: „Zakończenie lata w Gminie Turawa” w ramach w/w projektu zorganizowane zostało stoisko ekologiczne. Pracownicy Urzędu Gminy Turawa, obsługując stoisko edukacyjne podczas w/w imprezy udzielali praktycznych wskazówek i rad jak właściwie segregować odpady komunalne powstające na terenach rekreacyjnych Jezior Turawskich. Przy stoisku edukacyjnym odbyły się również konkursy, gry i zabawy dla dorosłych i dzieci.
- ✓ w dniu 25 czerwca 2023 r. w trakcie imprezy plenerowej nad Jeziorem Średnim w Turawie pn.: „Bezpieczne rozpoczęcie lata w Turawie” zorganizowane zostało stoisko edukacyjne, w którym pracownicy Urzędu Gminy Turawa prowadzili kampanię edukacyjną nt. właściwej segregacji odpadów, ochrony powietrza itp.
- **„Sprzątanie Świata” i „Dzień Ziemi”** – cykliczne akcje z udziałem placówek oświatowych oraz firmy odbierającej odpady,
 - ✓ dodatkowo w maju 2023 r. odbyła się akcja o charakterze proekologicznym pn.: „Czysty las – Turawa 2023”, do sprzątania włączyli się letnicy i turyści z południowego brzegu Jeziora Turawskiego;

- **współpraca z Aglomeracją Opolską w zakresie edukacji ekologicznej,**
 - ✓ w czerwcu 2023 r. odbył się spektakl teatralny dla uczniów klas I-III w ramach kampanii edukacyjnej Aglomeracji Opolskiej pn.: „Mamy rady na odpady”;
- **współpraca z Nadleśnictwem Turawa,**
- **współpraca z WFOŚiGW w Opolu,**
- **edukacja dot. ochrony wód oraz przestrzegania przepisów dot. prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej**
 - ✓ w trakcie przeprowadzanych kontroli nieruchomości nieobjętych systemem kanalizacji sanitarnej wszyscy właściciele otrzymywali broszurę informacyjno-edukacyjną nt. prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej oraz ochrony wód.

Działania edukacyjne szczegółowo opisane zostały w analizie rocznej dot. gospodarki odpadami za 2022 r. i 2023 r.

8. Ochrona przed skutkami poważnych awarii

Zgodnie z art. 271b Ustawy Prawo Ochrony Środowiska Główny Inspektor Ochrony Środowiska jest organem właściwym do realizacji zadań Ministra Środowiska w sprawach przeciwdziałania poważnym awariom, transgranicznym skutkom awarii przemysłowych oraz awaryjnym zanieczyszczeniom wód granicznych.

Inspekcja Ochrony Środowiska współdziała w akcji zwalczania poważnej awarii z organami właściwymi do jej prowadzenia oraz sprawuje nadzór nad usuwaniem skutków tej awarii.

Na terenie województwa opolskiego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Opolu prowadzi rejestr zakładów przemysłowych ze względu na stopień zagrożeń awariami przemysłowymi. Na terenie Gminy Turawa nie znajdują się zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii i zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii.

9. Oddziaływanie elektromagnetyczne

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzi Główny Inspektor Ochrony Środowiska. Za najbardziej istotne źródła promieniowania elektromagnetycznego uznaje się:

urządzenia radiokomunikacyjne, radiolokacyjne i radionawigacyjne oraz obiekty i urządzenia energetyczne.

Podstawa prawna prowadzenia monitoringu pól elektromagnetycznych:

- Prawo ochrony środowiska;
- Ustawa o Inspekcji Środowiska;
- Rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku;
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Podstawowym założeniem monitoringu pól elektromagnetycznych jest ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacja zmian w odniesieniu do wartości poziomów dopuszczalnych określonych dla miejsc dostępnych dla ludności. **Zbiór danych przestrzennych dotyczy monitoringu pól elektromagnetycznych (PEM), który prowadzony jest w ramach podsystemu monitoringu pól elektromagnetycznych Państwowego Monitoringu Środowiska koordynowanego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.**

Od 2021 roku w związku z wejściem w życie nowych przepisów wykonawczych (*Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku Dz.U. 2020 poz. 2311*) zmienił się zakres i sposób prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Punkty pomiarowe wyznacza się dla każdego województwa w każdym mieście w ramach stałej sieci monitoringu w cyklu dwuletnim oraz w każdej gminie wiejskiej w ramach monitoringu badawczego w cyklu czteroletnim.

3. CHARAKTERYSTYKA NAJWAŻNIEJSZYCH ZREALIZOWANYCH PROJEKTÓW DOTYCZĄCYCH OCHRONY ŚRODOWISKA W LATACH 2022 – 2023

Wykaz najważniejszych zrealizowanych w latach 2022-2023 projektów w zakresie ochrony środowiska przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 17. Charakterystyka najważniejszych projektów dotyczących ochrony środowiska w latach 2022-2023

lp	Nazwa	Opis
1	„Ochrona wód Jeziora Średniego w Turawie poprzez ograniczenie nadmiernego rozrostu wywłócznika kłosowego - zabieg koszenia makrofitów”	Gmina Turawa pozyskała dofinansowanie z WFOŚiGW w Opolu na projekt pn.: „Ochrona wód Jeziora Średniego w Turawie poprzez ograniczenie nadmiernego rozrostu wywłócznika kłosowego - zabieg koszenia makrofitów”. Kwota dofinansowania z WFOŚiGW w Opolu w ramach programu wyniosła: - w 2022 r. – 15 607,00 zł - w 2023 r. – 58 200,00 zł W wyniku realizacji zadania tj. koszenia, zebrano i zagospodarowano łącznie po wcześniejszym odwodnieniu 15,70 ton biomasy (z czego w 2022 r. – 6,90 ton, w 2023 r. – 17,60 ton).
2	Projekt „Eko-nawyki dobre praktyki – gospodarka o obiegu zamkniętym”	Przedmiot projektu - przeprowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej związanej z gospodarką odpadami dla mieszkańców M. Opola, Gm. Turawa i Gm. Komprachcice. Realizacja: 2021 -2022 Szczegóły projektu – opisano w części dot. Edukacji ekologicznej niniejszego Raportu
3	Projekt „Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne w Gminie Turawa”	Przedmiot projektu - wymian starych pieców na ekologiczne Szczegóły projektu – opisano w części dot. Ochrony klimatu i jakości powietrza niniejszego Raportu
4	Projekt LIFE	Przedmiot projektu - wdrożenie systemu zarządzania jakością powietrza, Koordynator – Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego Szczegóły projektu – opisano w części dot. Ochrony klimatu i jakości powietrza niniejszego Raportu
5	„Czyste Powietrze”	Przedmiot projektu - kompleksowy plan działań zaprojektowany w celu poprawy jakości powietrza oraz zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych. Datacje są przyznawane przez WFOŚiGW w Opolu. Gmina Turawa prowadzi Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Programu „Czyste Powietrze” Szczegóły projektu – opisano w części dot. Ochrony klimatu i jakości powietrza niniejszego Raportu
6	Usuwanie azbestu	W ramach naboru prowadzonego przez WFOŚiGW w Opolu w Opolu corocznie składany jest wniosek o dotację na unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Turawa. W 2022r. i 2023r. dofinansowanie dla mieszkańców Gminy Turawa obejmowało prace: demontaż, transport, zbierania (wyrobów wcześniej zdemontowanych) i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest. Koszty zadania to: - w 2022r. – 19 783,69 zł z czego 7 350,00 zł to dotacja ze środków WFOŚiGW w Opolu;

Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa za lata 2022-2023

		<p>- 2023r. – 22 777,72 zł z czego 14 910,00 zł to dotacja ze środków WFOŚiGW w Opolu; W wyniku zadania usunięto:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w 2022r. – 806,77 m² (10,93 ton) płyt azbestowych; - w 2023r. – 1 638,00 m² (21,30 ton) płyt azbestowych.
7	Aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Turawa	<p>W 2023 r. Gmina Turawa podpisała Porozumienie z Ministerstwem Rozwoju i Technologii na dofinansowanie „Aktualizacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Turawa” w ramach ogłoszonego przez w/w Ministerstwo „Konkursu Azbest 2023”.</p> <p>Koszt zadania: 16 500,00 zł, z czego dofinansowanie z Ministerstwa: 13 200 zł, koszty Gminy Turawa: 3 300,00 zł.</p>
8	Usuwanie folii rolniczych i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej na terenie Gminy Turawa	<p>Projekt obejmuje usuwanie odpadów typu folie rolnicze i skierowany jest do rolników zainteresowanych usuwaniem w/w odpadów. Dotację przyznaje NFOŚiGW w Warszawie.</p> <p>W ramach naboru zgłosiło się 25 gospodarstw rolnych, łączna ilość zgłoszonych odpadów: 43,949 Mg.</p> <p>Realizacja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w 2022 r. – 22,049 Mg, - w 2023 r. – 21,900 Mg. <p>Pozyskane dofinansowanie z NFOŚiGW w Warszawie: w 2022 r. - 9 745,66 zł, 2023 r.- 14 148,00 zł.</p>

Źródło danych:

Materiały własne Urząd Gminy Turawa Referat Gospodarki Nieruchomościami, Ochrony Środowiska i Rolnictwa

4. PODSUMOWANIE

Ochrona Środowiska i gospodarka odpadami komunalnymi w Gminie Turawa realizowane są w oparciu o zadania własne gminy, wynikające z:

- Ustawy Prawo Ochrony Środowiska,
- Ustawy o odpadach,
- Ustawy utrzymania czystości i porządku na terenie gminy,
- Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawy Prawo wodne,
- Ustawy o ochronie przyrody,
- oraz przepisów szczegółowych.

Dodatkowo w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami komunalnymi Gmina Turawa realizuje cele zawarte w „Programie ochrony środowiska dla Gminy Turawa na lata 2022 – 2025 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2030”. Program ten został przyjęty uchwałą Rady Gminy Turawa Nr XLIII/309/2022 z dnia 31 sierpnia 2022r.

Celem Programu ochrony środowiska jest realizacja założeń dokumentów strategicznych kraju ze szczególnym uwzględnieniem Polityki Ekologicznej Państwa i Programu Ochrony Środowiska Województwa Opolskiego, a także Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Opolskiego. Jego istotą jest skoordynowanie, zaplanowanych w Programie, działań z administracją rządową i samorządową (Urząd Marszałkowski, Starostwo Powiatowe) oraz przedsiębiorcami i społeczeństwem gminy.

Kolejnym celem Programu jest zapewnienie efektywnego i sprawnego wykorzystania środków finansowych, na działania wskazane w Programie oraz umożliwienie i wspieranie pozyskiwania środków przez jednostki samorządowe (na szczeblu gminnym) na realizację określonych zadań środowiskowych. Program ma także na celu dążenie do sukcesywnej poprawy stanu środowiska w gminie oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska.

Przyjęte w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa priorytety, cele i zadania zgodne były z kierunkami obowiązującej polityki ekologicznej Państwa. Stanowiły przełożenie celów ochrony środowiska na szczebel lokalny.

Duża część zadań zawartych w Programie wpisuje się w pożądane przez ogół mieszkańców Gminy Turawa kierunki, w szczególności działania na rzecz poprawy powietrza, poprawy stanu technicznego dróg, rozwój sieci wodno – kanalizacyjnej, poprawę stanu wód.

Analizując przyjęte w Programie Ochrony Środowiska zadania, należy zauważyć:

1. Realizowane są kluczowe zadania, do których można zaliczyć:

1.1 . ochrona klimatu i jakości powietrza

Aktualnie gospodarka niskoemisyjna jest priorytetowym działaniem w kierunku realizacji celów klimatycznych. W ramach tego kierunku w Gminie Turawa realizowane są następujące działania:

- **inwestycje polegające na termomodernizacji budynków użyteczności publicznej:**
 - „Modernizacja budynku gminnego w m. Bierdzany” (realizacja w 2023 r. w ramach pozyskanych środków z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (RIFL), WFOŚiGW Opole);
 - „Modernizacja energetyczna budynku użyteczności publicznej w Turawie przy ul. Opolskiej 39c” (pozyskane środki z RPO WO na lata 2014-2020, WFOŚiGW w Opolu);
- **inwestycje polegające na wymianie kotłów w indywidualnych budynkach osób fizycznych** w ramach projektu „Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne w gminie Turawa” (środki pozyskane z RPO WO na lata 2014-2020, realizacja w latach 2021-2022);
- **inwestycje polegające na budowie ścieżek pieszo-rowerowych** - to kompleksowe działania, których głównym celem jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych oraz innych substancji szkodliwych z transportu na terenie Gminy Turawa. Realizacja przez Gminę Turawa projektu pn.: „Budowa infrastruktury pieszo-rowerowej w powiecie opolskim etap II oraz budowa centrum przesiadkowego w Gminie Lewin Brzeski” przyczynia się do lepszego wykorzystania przyjaznego środowiska systemu transportu rowerowego;

- **prowadzenie gminnego Punktu konsultacyjno-informacyjnego Programu „CZYSTE POWIETRZE”** – w ramach współpracy z WFOŚiGW w Opolu (pomoc mieszkańcom w pozyskaniu dotacji z w/w programu, działania informacyjno-doradcze);
- wdrożenie systemu zarządzania jakością powietrza poprzez współpartnerstwo w Programie LIFE („zwiększenie zdolności i poprawa jakości administracji publicznej województwa opolskiego na wszystkich poziomach w związku z działaniami naprawczymi określonymi w Programie ochrony powietrza (POP)”);
- realizacja zadań przypisanych jednostkom samorządu terytorialnego w Programie ochrony powietrza dla województwa opolskiego;

1.2. zadania w zakresie poprawy gospodarki wodno-ściekowej - realizacja przez Spółkę Wodociągi i Kanalizacja Turawa Sp. z o.o. przedsięwzięć rozwojowo-modernizacyjnych wynikających z *Wieloletniego Planu Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych*. Bieżące inwestycje w zakresie wodociągów i kanalizacji przeprowadzane przez Wodociągi i Kanalizacja Turawa Sp. z o.o. pozwalają na kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze całej Gminy Turawa, tym samym są wypełnieniem przez Gminę Turawa zadań ujętych w KPOŚK.

1.3. realizacja systemowej gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Turawa zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów *Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, tym samym Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami. Systemem gospodarki odpadami komunalnymi objęci zostali właściciele nieruchomości zamieszkałych, którzy w ramach systemu realizują kompleksową segregację wszystkich frakcji odpadów komunalnych.

Wprowadzona obowiązkowa selektywna zbiórka odpadów biodegradowalnych w systemie pojemnikowym oraz poprzez przydomowe kompostowniki w konsekwencji ograniczyła ilość tych odpadów kierowanych do składowania.

1.4. prowadzenie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) – w celu wypełniania przez gminę obowiązku utworzenia co najmniej jednego stacjonarnego punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie Gminy Turawa funkcjonuje PSZOK.

Mieszkańcy Gminy Turawa mogą na zasadach określonych w Regulaminie przekazywać nadwyżki odpadów powstałych na terenie nieruchomości.

1.5. realizacja Programu Usuwania Azbestu z terenu Gminy Turawa - efektem realizacji zadania jest sukcesywne usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Turawa. Zadanie jest wsparte dofinansowaniem z WFOŚiGW w Opolu. Program Usuwania Azbestu z terenu Gminy Turawa realizuje cele *Krajowego Programu Usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest*.

W wyniku dotychczasowej realizacji programu Gmina Turawa pozyskała łącznie dotację z WFOŚiGW w Opolu w kwocie: **149 035,04 zł** (stan na grudzień 2023r.). Dzięki pozyskanej dotacji na terenie Gminy Turawa w latach 2014-2023 usunięto **266,142 ton** wyrobów zawierających azbest, które zostały unieszkodliwione na specjalistycznych składowiskach odpadów niebezpiecznych.

Ponadto w 2023 r. Gmina Turawa w ramach Porozumienia z Ministerstwem Rozwoju i Technologii na dofinansowanie **„Aktualizacji inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Turawa”** („Konkurs Azbest 2023”) została wykonana aktualizacja inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Wyniki aktualizacji zostały wprowadzone do Bazy Azbestowej.

1.6. działania w zakresie edukacji ekologicznej – w latach 2022-2023 Gmina Turawa realizowała partnerski projekt edukacyjny: *„Eko-nawyki dobre praktyki – gospodarka o obiegu zamkniętym”*. W wyniku realizacji projektu została przeprowadzona kampania edukacyjna skierowana do mieszkańców Gminy Turawa. Projekty objęte są dofinansowaniem w ramach *działania 5.2 Poprawa gospodarowania odpadami komunalnymi Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020*. W analizowanym okresie w ramach w/w projektu przeprowadzono:

- działania w zakresie promocji selektywnej zbiórki odpadów na terenach rekreacyjnych Jezior Turawskich,
- działania w zakresie promocji selektywnej zbiórki odpadów w przestrzeni wiejskiej,
- kampanię społeczną dot. postępowania z odpadami niebezpiecznymi oraz skutków spalania śmieci w domowych piecach (ulotka *„Chrońmy powietrze w Gminie Turawa”*);

Pozostałe działania prowadzone w ramach edukacji ekologicznej:

- prowadzenie edukacji ekologicznej w związku z prowadzonym Punktem konsultacyjno-informacyjnym Programu „CZYSTE POWIETRZE”: spotkania informacyjne z mieszkańcami, bieżące konsultacje nt. możliwości pozyskania dotacji, ulotki i broszury nt. w/w Programu, kalendarze na 2022 r., akcja z placówkami przedszkolnymi, itp.;
- prowadzenie edukacji ekologicznej w związku z uczestnictwem Gminy Turawa w Programie LIFE: udzielenie konsultacji i porad mieszkańcom w zakresie wymian źródła ogrzewania, działania edukacyjne na rzecz ochrony powietrza powiązane z realizacją POP, w tym prowadzenie działań kontrolnych.

Materiały źródłowe:

1. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Turawa na lata 2022-2025 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2030
2. Sprawozdanie z realizacji POP za 2022 rok
3. Sprawozdanie z realizacji POP za 2023 rok
4. Uchwała Antysmogowa – Uchwała Nr XXXVI/368/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 30 listopada 2021 r.
5. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Opolskiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028
6. Wieloletni Plan Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Urządzeń Kanalizacyjnych na lata 2021-2025 WiK Turawa Sp. zo.o.
7. Informacja o przedsięwzięciach rozwojowo-modernizacyjnych objętych Wieloletnim Planem Rozwoju i Modernizacji Urządzeń Wodociągowych i Kanalizacyjnych na lata 2022-2023 sporządzona przez Spółkę Wodociągi i Kanalizacja Turawa Sp. zo.o.
8. Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Turawa
9. Sprawozdania z zakresu usuwania azbestu, Baza Azbestowa
10. Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi Gminy Turawa za 2022 rok
11. Roczna analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi Gminy Turawa za 2023 rok
12. Raport o stanie Gminy Turawa za rok 2022
13. Sprawozdania Wójta Gminy Turawa z realizacji KPOŚK za 2022 r.
14. Sprawozdania Wójta Gminy Turawa z realizacji KPOŚK za 2023 r.
15. Ministerstwo Klimatu i Środowiska <https://www.gov.pl/web/klimat>
16. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska www.opole.pios.gov.pl
17. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska <https://www.gios.gov.pl/pl/opolskie-pem>
18. Program Czyste Powietrze www.czystepowietrze.gov.pl
19. Materiały z WFOŚiGW w Opolu
20. WFOŚiGW w Opolu www.wfosigw.opole.pl
21. www.bip.opolskie.pl
22. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska
23. Ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne
24. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
25. Materiały Urzędu Gminy Turawa: Informacja z działalności Referatu Budownictwa oraz Referatu Gospodarki Nieruchomościami, Ochrony Środowiska i Rolnictwa za I półrocze 2022 r. i 2023 r., Informacja z działalności Referatu Budownictwa Referatu Budownictwa oraz Referatu Gospodarki Nieruchomościami, Ochrony Środowiska i Rolnictwa za II półrocze 2022 r. i 2023 r., materiały pozyskane z Referatu Planowania i Finansów.